แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปี

(พ.ศ. 2560 – 2579)

คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมา 1
2. วัตถุประสงค์ 2
3. พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในขอบข่ายการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ฯ 2
4. กรอบแนวคิดการพัฒนาและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 3

บทที่ 2 สถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

1. สถานการณ์การดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทย 5
2. บริบทการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีผลต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 7
3. กรณีศึกษาการบริหารจัดการและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของประเทศชั้นนำ 8
4. ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไปที่มีผลต่อการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 10
5. สรุปข้อวิเคราะห์ : ทิศทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในอนาคต 16

บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

1. วิสัยทัศน์ 19
2. เป้าประสงค์รวมของการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 19
3. Roadmap ในการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยในระยะ 20 ปี 19
4. ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์บูรณาการฯ สู่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 20
5. ยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 21

บทที่ 4 แนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์บูรณาการฯ สู่การปฏิบัติ

1. กลไกในการขับเคลื่อน 39
2. การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ 40
3. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณะ 40
4. การติดตามประเมินผล 40

ภาคผนวก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

1) เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2558 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้านสังคม ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ ยุทธวงศ์) เป็นประธาน มีมติเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้และต่อมาเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 192/2558 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานบูรณาการแนวทางการดำเนินการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศ พร้อมทั้งจัดให้มีระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง

2) ต่อมามีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี จึงได้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว และมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 312/2558 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2558 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจโท วรศักดิ์ นพสิทธิพร) เป็นรองประธาน ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สบร.) เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานการบูรณาการแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศ จัดให้มีระบบเครือข่ายและข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้มีคุณภาพและคุณค่าเพิ่มขึ้น

3) ในการประชุมคณะกรรมการบูรณาการฯ ครั้งที่ 1/2559 เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2559 ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ โดยมีผู้อำนวยการ สบร.เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และผู้อำนวยการสำนักโครงการและจัดการความรู้ สบร.เป็นคณะทำงานและเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ บูรณาการฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย ประสานการทำงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ สร้างระบบเครือข่ายการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เพื่อให้เป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคณะทำงานฯ ได้ประสานความร่วมมือในการจัดทำโครงการนำร่อง 5 โครงการ พร้อมทั้งยกร่างแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการระยะปานกลางตามที่คณะกรรมการบูรณาการฯ มอบหมาย

4) ต่อมาในการประชุมคณะกรรมการบูรณาการฯ ครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2559 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการ “(ร่าง) กรอบแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะปานกลาง (พ.ศ. 2560 – 2564)” โดยที่ประชุมเห็นควรให้มีการจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการระยะ 20 ปีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานพัฒนาและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการรับฟังความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนที่จะนำเสนอต่อคณะกรรมการบูรณาการฯ และคณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานพัฒนาและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) เพื่อให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3) เพื่อให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เสริมสร้างประสบการณ์แปลกใหม่และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการฯ จะให้ความสำคัญกับการวางแผนการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เป็นหลัก โดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภารกิจปกติที่แต่ละหน่วยงานดำเนินการอยู่ แต่จะเน้นการทำงานเสริมหนุนซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้เกิดความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อให้มีการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในขอบข่ายการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ฯ

เมื่อพิจารณาข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จาก สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ (International Council of Museum : ICOM)[1] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553[2] และจุดเน้นในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้สาธารณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะให้ประชาชน แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการฯ ระยะ 20 ปีจึงให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง

---

[1] ICOM กำหนดให้ “พิพิธภัณฑ์” เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดงวัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อจุดประสงค์ทางการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลินใจ อีกทั้งได้อธิบายถึง “สถาบัน” ต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติของ “พิพิธภัณฑ์” ไว้ 8 ข้อ คือ (1) แหล่งและอนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ โบราณคดีและชาติพันธุ์วรรณา แหล่งและอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเก็บรวบรวม สงวนรักษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (2) สถาบันที่รวบรวมและจัดแสดงตัวอย่างของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตวศาสตร์ สถานที่แสดงสัตว์น้ำ และศูนย์ศึกษาพันธุ์พืชและสัตว์ (3) ศูนย์วิทยาศาสตร์ และท้องฟ้าจำลอง (4) หอศิลปที่จัดแสดงงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร) 5 (สถานที่ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่สงวน) 6 (องค์กรพิพิธภัณฑ์ทั้งในทุกระดับ) 7 (สถาบันหรือองค์กรซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร ที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ ค้นคว้าวิจัย ศึกษา ฝึกอบรม จัดทำเอกสารวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง) 8 (ศูนย์วัฒนธรรมและนิติบุคคลอื่น ๆ ที่ดำเนินการด้านการอนุรักษ์ สืบสานและบริหารจัดการทรัพยากรอันเป็นมรดกที่จับต้องได้และมรดกที่จับต้องไม่ได้) 9 (สถาบันใด ๆ ซึ่งหลังจากการร้องขอคำวินิจฉัยจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วได้รับการพิจารณาว่ามีคุณสมบัติในการสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์) *ที่มา : ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กออนันตกูลและคณะ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายและสำรวจสภาพพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547(*

[2] มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ *(ที่มา : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553)*

1) พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้สาธารณะของประชาชนในแต่ละช่วงวัย ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันทั้งประเภทและรูปแบบการให้บริการ แต่จะต้องมีความพร้อมในการให้บริการแก่ประชาชนได้ในระดับหนึ่ง เช่น มีข้อมูล/ความรู้/วัตถุสิ่งของประกอบการแสดง มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีบุคลากรทำหน้าที่ให้บริการและบริหารจัดการ มีงบประมาณดำเนินงาน ฯลฯ

2) พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในสังกัดของหน่วยงานที่ร่วมเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงาน แต่ยังไม่รวมห้องสมุดในระบบโรงเรียน เนื่องจากไม่ได้เป็นแหล่งเรียนรู้เปิดให้บริการแก่คนทั่วไป และไม่รวมแหล่งเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปตามข้อ 1) อาทิ พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ขนาดเล็กของหน่วยงาน/องค์กร/บุคคลที่มีขอบเขตการให้บริการสาธารณะจำกัด และ/หรือไม่มีการจัดกิจกรรมหรือบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้แต่อย่างใด

3) สำหรับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นของปัจเจกบุคคล ภาคเอกชนหรือชุมชนท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์ฯจะให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการให้บริการ การพัฒนาคุณภาพและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประมวลปัญหาอุปสรรคเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

ทั้งนี้ อาจจำแนกประเภทของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ออกเป็น

1) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ชาติพันธุ์ ศิลปะ การแสดง</u> เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆในความดูแลของกองทัพ หอศิลป์ โรงละครแห่งชาติ ฯลฯ

2) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</u> เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์อวกาศ อุทยานดาราศาสตร์ หอดูดาวแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ

3) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติวิทยา</u> เช่น พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ สวนพฤกษศาสตร์ หอพรรณไม้ ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน ฯ พิพิธภัณฑ์ป่าไม้ สวนสัตว์ สถาบันคชบาลแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ทรัพยากรธรณี ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่-หิน พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ฯลฯ

4) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่าน/การเรียนรู้/ความคิดสร้างสรรค์</u> เช่น หอสมุดแห่งชาติ อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์เด็ก ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ฯลฯ

5) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เฉพาะด้าน</u> เช่น พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ประปาไทย ศูนย์การเรียนรู้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคครบวงจร ฯลฯ

6) <u>พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น</u> เช่น พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน Investory ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าทวี พิษณุโลก ฯลฯ

4. กรอบแนวคิดการพัฒนาและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

1) การใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระจายและสร้างโอกาสให้ประชาชนทุกช่วงวัยทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ได้สะดวกและเกิดความคุ้มค่า มีการพัฒนายกระดับงานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เป็นแหล่งความรู้นอกห้องเรียนที่ทรงพลัง รองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่และสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆได้ โดย

พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพควรมุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้วยการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ทั่วโลก

2) การเชื่อมโยงความรู้ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้กับมิติการพัฒนาอื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพคน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชน เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่

3) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของจากทุกภาคส่วนในสังคม

บทที่ 2

สถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

1. สถานการณ์การดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากกว่า 6,000 แห่ง[3] ทั้งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและชุมชน ส่วนใหญ่เป็นพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ขนาดเล็ก มีมาตรฐานการให้บริการและการบริหารจัดการที่แตกต่างไป ประกอบกับยังไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ ที่มีอยู่อย่างชัดเจนและครบถ้วน ทำให้ภาครัฐไม่สามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง สนับสนุนและกำกับดูแล แต่ยังคงขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาและบูรณาการการทำงานระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล

จากการประมวลสถานการณ์ในเบื้องต้นของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสินทรัพย์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบูรณาการความร่วมมือ และด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

(1) <u>ด้านสินทรัพย์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้</u>

- มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในวงจำกัด และส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารแบบทิศทางเดียว
- พื้นที่ทางกายภาพไม่ได้ถูกพัฒนาเพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และขาดการวางแผนในการพัฒนาและดูแลพื้นที่ให้สอดรับกับความต้องการการเรียนรู้ของคนในอนาคต
- บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเข้าถึงประชาชนในทุกช่วงวัย อีกทั้งยังขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการสมัยใหม่
- คอลเลกชั่นและสื่อการเรียนรู้ไม่ตอบโจทย์การสร้างแรงบันดาลใจ ให้ความรู้ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
- กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ใช้ผู้เรียนรู้เป็นศูนย์กลาง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้คำนึงถึงการเข้าถึงกิจกรรมการเรียนรู้ในวงกว้าง

(2) <u>ด้านการบริหารจัดการ</u>

- วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ยังให้ความสำคัญน้อยกับการยกระดับคุณภาพคนในศตวรรษที่ 21 และการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างคุณค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

---

[3] ประมวลเบื้องต้นโดย สบร. และนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ครั้งที่ 2/2559 (เดือนเมษายน พ.ศ. 2559)

- ขาดการวางแผนและการออกแบบมาตรการ/กลไกที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการความรู้ของคนทุกช่วงวัยทุกพื้นที่ ทั้งในประเด็นความสามารถในการเสียค่าบริการ การเข้าถึงพื้นที่ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกระจายองค์ความรู้

- ขาดแผนการลงทุนในระยะยาวที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ ขาดการวางแผนระดมทุน การสร้างรายได้ การรับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ชุมชน ฯลฯ เพื่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

(3) <u>ด้านการบูรณาการความร่วมมือ</u>

- การบูรณาการความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้กับภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษายังมีจำกัด ทั้งการสนับสนุนในด้านวิชาการ การจัดกิจกรรม และการระดมทุนและแบ่งปันทรัพยากรที่จำเป็น

- การบูรณาการความร่วมมือกับชุมชนยังมีจำกัด ขาดการศึกษาความต้องการเรียนรู้และปัญหาของคนในชุมชน พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ยังไม่ได้ทำบทบาทเป็นที่พึ่งของชุมชนเท่าที่ควร ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของคนในชุมชน

- การบูรณาการความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ยังอยู่ในวงจำกัด โดยเฉพาะการบูรณาการข้ามหน่วยงานและข้ามประเภทพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เป็นอุปสรรคในการยกระดับมาตรฐานและการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

(4) <u>ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้</u>

- แม้จะมี พรบ. ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ แต่ยังขาดกลไกที่ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดตั้ง การจัดประเภท การให้การสนับสนุน การกำกับดูแลและมาตรฐานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

- ยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายระยะยาวของรัฐ รวมถึงแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เน้นการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้วยการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และการนำเอาองค์ความรู้/ความคิดสร้างสรรค์ไปสร้างนวัตกรรมและคุณค่าเพิ่ม ส่งผลให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จะเข้ามีบทบาทสนับสนุนทิศทางการดำเนินงานดังกล่าวมากขึ้น

- โครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศยังไม่สามารถรองรับการพัฒนาเนื้อหาและการนำเสนอในรูปแบบดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง

- ตลาดแรงงานทักษะที่มีการแข่งขันสูงขึ้น ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้สาธารณะมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเตรียมความพร้อมให้แรงงานมีความรู้และทักษะที่หลากหลาย สามารถรองรับงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บริบทการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีผลต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่างๆ ส่งผลกระทบเชิงบวกและลบต่อการดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย จึงเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายใหม่ๆ ที่พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จะต้องพยายามปรับตัวให้พร้อมรับได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อคนในสังคมให้มากที่สุด กล่าวคือ

(1) <u>ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่</u>

- พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายองค์ความรู้สาขาต่างๆ จากทั่วโลกมาให้บริการแก่ประชาชน รวมถึงการเป็น Platform เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนทุกช่วงวัยทุกพื้นที่

- เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดบริการและกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการศึกษาและการเรียนรู้นอกระบบ (Informal Education) ตามความต้องการของผู้เรียน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย

- การแข่งขันของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลความรู้ของคนที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นผลให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต้องปรับกลยุทธ์ในการให้บริการได้ตรงกับไลฟ์สไตล์ของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

(2) <u>ความเชื่อมโยงและความร่วมมือภายในภูมิภาค</u>

- การแข่งขันทางธุรกิจที่เกิดจากความเชื่อมโยงในภูมิภาค ทำให้คนจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น

- พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ชั้นนำสามารถยกระดับตัวเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกภูมิภาค ทั้งการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมจากแหล่งเรียนรู้เฉพาะด้าน

- ความท้าทายที่จะต้องเร่งพัฒนายกระดับการให้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ควบคู่ไปกับบทบาทในการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและวัฒนธรรมความเป็นไทยท่ามกลางวัฒนธรรมหลากหลายที่หลั่งไหลเข้ามา

(3) <u>การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร</u>

- ประชากรวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลงเป็นผลให้ต้องเร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงานและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะจากแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่มากขึ้น

- พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต้องปรับบทบาทให้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เปิดกว้าง พร้อมจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่หลากหลายให้กับประชาชนในทุกช่วงวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภาคธุรกิจและคนในพื้นที่

- การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต้องคำนึงถึงการให้บริการแก่ผู้สูงวัยมากขึ้น ทั้งในแง่ของการปรับโครงสร้างทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงรูปแบบการนำเสนอและสาระความรู้ที่ตรงกับความต้องการ

(4) การขยายตัวของความเป็นเมือง

- วิถีชีวิตของคนเมืองรุ่นใหม่ที่ต้องการพื้นที่สาธารณะสำหรับการพบปะสังสรรค์ การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นโอกาสของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จะตอบสนองความต้องการ และสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายได้อีกด้วย

- วิธีชีวิตของคนเมืองอาจทำให้ความสนใจในศิลปวัฒนธรรมและคุณค่าความเป็นไทยลดน้อยลง จึงเป็นความท้าทายของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จะต้องปรับตัว เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อการธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและการนำมาสร้างให้เกิดคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

(5) โครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

- แนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้และนวัตกรรม ทำให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต้องปรับบทบาทในฐานะเป็นแหล่งสร้างสรรค์แรงบันดาลใจและเป็นศูนย์รวมเพื่อการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมประชาชนทุกวัย เพื่อก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพฤติกรรมการทำงานของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้
    - ➢ การเปลี่ยนงานในช่วงชีวิตของคนหนึ่งคนจะเพิ่มขึ้นจาก 1-2 งานในคนรุ่นพ่อแม่ เป็น 10-15 งานในคนรุ่นใหม่ ทำให้ต้องมีความรู้และทักษะความชำนาญรอบด้านมากขึ้น
    - ➢ รูปแบบการทำงานจะเปลี่ยนจากงานประจำหรืองานที่มีระบบการทำงานที่ชัดเจนไปเป็นงานที่มีความยืดหยุ่นและเป็นอิสระมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และการคิดนอกกรอบในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากหลากหลายกลุ่มงาน เพราะวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรสมัยใหม่จะเปลี่ยนไปเป็นการทำงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ในทุกระนาบ (Multi-Direction)

- พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จะเป็นกลไกเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้เข้ากับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ มากขึ้น ยกตัวอย่าง การนำแนวทาง STEM Education ไปใช้พัฒนาและเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การนำแนวคิด Brain-based Learning ไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานของคนทุกวัย และการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (SMEs Start Up) ให้มีทักษะความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์/บริการและการบริหารจัดการ ฯลฯ

3. กรณีศึกษาการบริหารจัดการและบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของประเทศชั้นนำ

3.1 ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาคน โดยมีการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีกลไกขับเคลื่อนงานที่มีประสิทธิภาพ ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต สิงคโปร์ได้เน้นการพัฒนาและบูรณาการความร่วมมือของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีคณะกรรมการระดับชาติ 2 ชุด ได้แก่

(1) The National Heritage Board (NHB) ในสังกัด Ministry of Culture, Community and Youth มีภารกิจในการอนุรักษ์และส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อจุดประสงค์ในด้านการเรียนรู้และความเข้าใจในการสร้างชาติและวัฒนธรรมร่วมกัน โดยทำหน้าที่กำกับดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งชาติและองค์กรทางวัฒนธรรม วางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถานและโบราณวัตถุของชาติ กำกับดูแลโครงการที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม จัดนิทรรศการต่างๆ ที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบันและอนาคตของคนรุ่นต่างๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศในการจัดโครงการและกิจกรรมเรียนรู้ทางวัฒนธรรม รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาวิจัยและให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ

(2) The National Library Board (NLB) ในสังกัด Ministry of Communications and Information มีจุดประสงค์ในการสนับสนุนการอ่าน การเรียนรู้และการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร โดยการจัดตั้งและ ส่งเสริมการเข้าถึงและเชื่อมโยงบริการข้อมูลความรู้ผ่านการดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติและเครือข่ายห้องสมุดสาธารณะ ภายใต้แนวคิด Make Knowledge Come Alive, Spark Imagination and Create Possibilities โดยเน้นยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ปลูกฝังความภาคภูมิใจและความตระหนักรู้ในประวัติศาสตร์ผ่านโครงการ กิจกรรมและชิ้นงานในการเรียนรู้ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค

ทั้งนี้ กฎหมายการจัดตั้ง NHB และ NLB ต่างให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการระดับชาติในการจัดตั้ง กำกับดูแลพิพิธภัณฑ์และห้องสมุด ให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลถึงความจำเป็นและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของภาครัฐในพิพิธภัณฑ์และห้องสมุด สามารถกำหนดการเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการและค่าเช่าในบริการต่างๆ สามารถจัดหาทุนในทุกรูปแบบตามกฎหมายและรับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนางาน หรือจัดตั้งกองทุนและสัญญาต่างๆ หรือจัดตั้งกิจการร่วมค้า (Joint Venture) กับบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน สามารถให้การสนับสนุนในรูปแบบของเงินกู้และเงินสนับสนุนแก่บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องด้วย

3.2 ประเทศเกาหลีใต้

เกาหลีใต้ได้จัดตั้ง The Korea Creative Content Agency (KOCCA) เพื่อรวมหน่วยงาน 5 หน่วยงานเข้าด้วยกัน ประกอบด้วย Korea Culture and Content Agency, Korean Broadcasting Institute, Korea Game Development and Promotion Institute, Cultural Contents Center และ Digital Contents Business Group of the Korea SW Industry Promotion Agency เพื่อผลักดันให้เกาหลีใต้เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรม Content ด้านวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ และเป็น Cultural Hub of Asia โดยรัฐบาลทุ่มงบประมาณกว่าร้อยละ 2 ของ GDP เพื่อพัฒนาและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมและสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ภายใต้นโยบายที่มุ่งเป็นประตูสู่ความรู้ผ่านสื่อดิจิทัล มีการจัดตั้งหอสมุดดิจิทัลแห่งชาติ (Dibrary) เป็นแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่ผู้ใช้สามารถค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ ได้ถึง 800 แห่งทั่วโลก มีข้อมูลมากกว่า 264 ล้านชิ้น ทั้งยังมีสตูดิโอผลิตรายการที่ผู้ใช้สามารถสร้างสรรค์รายการของตนเองขึ้นมาได้อีกด้วย

นอกจาก KOCCA จะทำหน้าที่หลักในการสนับสนุนการผลิต Content และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น Broadcasting & Visual Content Industry , Game Industry , Animation Industry ฯลฯ แล้ว ยังสนับสนุนการส่งออกโดยการทำตลาดต่างประเทศและแลกเปลี่ยนกับนานาชาติ เช่น มีเครือข่าย KOCCA (Oversea Networking) ในต่างประเทศ สนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น จัดฝึกอบรมบ่มเพาะบุคลากร ช่วยเหลือกระบวนการผลิตในรูปแบบ funding เป็นต้น

3.3 <u>สหราชอาณาจักร</u>

ในสหราชอาณาจักร พิพิธภัณฑ์ถือเป็นศูนย์รวมของการวิจัยและค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้ รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยพิพิธภัณฑ์แห่งชาติทั้งหมดจะอยู่ภายใต้ Department for Culture, Media and Sport (DCMS) ซึ่งเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์เฉพาะด้านและพิพิธภัณฑ์ในภูมิภาค บริหารจัดการโดยมูลนิธิ องค์กรการกุศล หน่วยงานส่วนท้องถิ่นและมหาวิทยาลัย

รัฐบาลชุดปัจจุบันมีนโยบายให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พิพิธภัณฑ์และหอศิลปะของชาติ สนับสนุนให้ประชาชนเข้าใช้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ Arts Council England เพื่อสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้เป็นของรัฐ ให้ความช่วยเหลือแก่พิพิธภัณฑ์ในภูมิภาคในการยกระดับให้ได้การรับรองมาตรฐาน ให้การสนับสนุนงบลงทุนเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทั้งของรัฐและไม่ใช่ของรัฐผ่านการดำเนินงานของ DCMS สนับสนุนการลงทุนเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทั้งในด้านการจัดแสดง การพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ทางกายภาพและระบบอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้มีการบริจาคชิ้นงานการเรียนรู้ (โบราณวัตถุและศิลปวัฒนธรรม) โดยใช้มาตรการทางภาษี เช่น ภาษีมรดก ภาษีการโอนให้ ค่าธรรมเนียมการโอนที่ดิน ฯลฯ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุไปจัดแสดงในที่ต่างๆ และยืมโบราณวัตถุและชิ้นงานการเรียนรู้อื่นๆ จากต่างประเทศมาจัดแสดงชั่วคราวให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าชม

สำหรับบริการด้านห้องสมุดถือเป็นบริการสาธารณะไม่มีค่าธรรมเนียม อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น รัฐบาลเน้นการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการปรับตัวของห้องสมุดในยุคดิจิทัลให้ตอบสนองความต้องการประชาชนและพื้นที่ได้ โดยรัฐบาลกลางทำหน้าที่กำหนดแนวทาง ให้การสนับสนุนและกำกับดูแลการให้บริการให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดผ่านการดำเนินงานโดย Arts Council England ซึ่งจะทำหน้าที่สนับสนุนห้องสมุดเพื่อการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลกลาง อาทิ การลงทะเบียนอัตโนมัติให้กับเด็กทุกคน สนับสนุนเงินทุนและอื่นๆแก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ออกนโยบายให้สำนักพิมพ์ต่างๆ ต้องนำหนังสือส่วนหนึ่ง (รวมถึงสื่อดิจิทัล) มอบให้แก่ห้องสมุดหลักในทุกพื้นที่ และต้องจัดทำระบบ National Collection สำหรับการศึกษาวิจัย ได้มีการสนับสนุน Public Lending Rights หน่วยงานที่จ่ายเงินให้กับผู้เขียนหากหนังสือได้รับการยืมจากห้องสมุดสาธารณะ (ส่งเสริมการมอบหนังสือให้กับห้องสมุด) สนับสนุนทางการเงินในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดกับศิลปินและหน่วยงานด้านศิลปะ รวมถึงการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับองค์กรทางวัฒนธรรมและศิลปะ ตลอดจนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานห้องสมุดในระยะยาวด้วย

4. ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไปที่มีผลต่อการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

4.1 นโยบายรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) มีนโยบายที่จะส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

- **นโยบายการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม** : จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม

อนุรักษ์ ฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย

- **นโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ** : ชักจูงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในไทย สร้างสิ่งจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกื้อกูลต่อบรรยากาศการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวอันมีลักษณะโดดเด่นร่วมกันหรือจัดกลุ่มได้ เช่น กลุ่มประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศทั้งเดิมและใหม่ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

4.2 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) เป็นกรอบการพัฒนาประเทศระยะยาว

วิสัยทัศน์ : ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเน้น : พัฒนาระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา เติบโตอย่างมีคุณภาพ แข่งขันบนฐานนวัตกรรม พัฒนาคุณภาพคนไทยให้สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความเป็นธรรมในสังคม

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

อนาคตประเทศไทยในปี 2579 : เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้าบนฐานการขยายตัวของการค้าส่งค้าปลีกและเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้นขึ้น คนไทยในอนาคตมีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้และประชาชนมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับแผนบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

- **ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน**

- **การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว** เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยพัฒนากลุ่มเมืองท่องเที่ยว และผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงการท่องเที่ยวเงนิเวศ การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยววิถีไทย และการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บนพื้นฐานของเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการกระจายรายได้สู่ระดับพื้นที่/ชุมชน โดยจะให้ความสำคัญกับการตลาด การดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว และสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ และพัฒนาท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม เชื่อมโยงสินค้า OTOP กับการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา

- **ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน**

- **การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ** โดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในครรภ์และต่อเนื่องไปตลอดช่วงชีวิต ช่วงการตั้งครรภ์/แรกเกิด/ปฐมวัย ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน วัยเรียน มีทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ 21 วัยรุ่น/นักศึกษา ให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพที่สอดคล้องตามความต้องการของประเทศ และมีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม วัยแรงงาน ให้มีการพัฒนายกระดับสมรรถนะฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานตามหลักการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ วัยผู้สูงอายุ ให้อยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีความสุข มีรายได้พอเพียงในการดำรงชีวิต มีงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีหลักประกันทางสุขภาพ และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเสริม ฟื้นฟูสุขภาพเพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม

- **การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ** โดยการปฏิรูปโครงสร้าระบบบริหารจัดการการศึกษาทุกระดับ จัดโครงสร้างจัดการการศึกษาใหม่เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา ปรับรุบบการผลิตและพัฒนาครูผู้สอน พัฒนาระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งให้มีการปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบตั้งแต่ระดับปฐมศึกษาจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและการใช้เทคโนโลยีและสื่อเพื่อการเรียนรู้

4.3 กระบวนทัศน์การพัฒนาภายใต้ "โมเดลประเทศไทย 4.0"

รัฐบาลมุ่งปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้ามไปสู่ "ประเทศไทย 4.0" ด้วยการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติ คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

"ประเทศไทย 4.0" จะมีการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ

- เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming)
- เปลี่ยนจาก Traditional SMEs ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Start up ที่มีศักยภาพสูง
- เปลี่ยนจาก Traditional Services ไปสู่ High Value Services
- เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง

โมเดลประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการนำวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนามาใช้ในการต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่ประเทศไทยมีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ให้เป็นความได้เปรียบเชิงแข่งขันใน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยใช้พลังประชารัฐในการขับเคลื่อน

4.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

กรอบวิสัยทัศน์ : กำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้และการพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศน์ที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ (ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์)

<u>เป้าหมายการพัฒนา</u>

- คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น
- คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

<u>ตัวชี้วัด</u>

- เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น
- วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน
- การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

- ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยและจิตสาธารณะ
- ปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับการพัฒนาสมองในแต่ละช่วงวัย และเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะและภาษาต่างประเทศ
- สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาทิ การอ่าน การวางแผนชีวิต ฯลฯ
- จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทั่วถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

- ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สร้างมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบใหม่ๆที่เป็นนวัตกรรมสังคม อาทิ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการศึกษาวิจัย ถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในพื้นที่และการต่อยอดองค์ความรู้ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน

4.5 แผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ

1) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2559 และมอบหมายให้ทุกหน่วยงานนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการและคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องกัน

วิสัยทัศน์ : ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์

เป้าหมาย : (1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การบริการ (2) สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (3) เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล และ (4) ปฏิรูปกระบวนทัศน์การทำงานและการให้บริการของรัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ยุทธศาสตร์พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และยุทธศาสตร์สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ : สร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างสื่อ คลังสื่อและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก

2) (ร่าง) กรอบปฏิรูปงานวัฒนธรรม 20 ปี จัดทำโดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปด้านวัฒนธรรม

เป้าหมาย : คนไทยและสังคมไทยมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม สามารถใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงให้ประเทศจากการต่อยอดมรดกและภูมิปัญญาไทยให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลอดจนบริหารจัดการให้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์และเกียรติภูมิของไทยบนเวทีโลก

จุดเน้น 7 ประการ ได้แก่

(1) ส่งเสริมความเป็นไทย เสริมสร้างภาพลักษณ์ไทยในต่างประเทศและนำความเป็นไทยสู่สากล ทั้งการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ จัดเทศกาลไทยในต่างประเทศ

(2) พัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ จัดประเพณีเทศกาล ถนนสายวัฒนธรรม ตลาดนัดศิลปะ เป็นต้น

(3) สร้างคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและสังคมไทย โดยปลูกฝังผ่านสถาบันสังคมทุกระดับ สร้างผู้นำและต้นแบบที่ดีและพัฒนามาตรฐานคุณธรรม

(4) เปิดพื้นที่การแสดงออกและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของประชาชนเริ่มจากพัฒนาแหล่งเรียนรู้และบริการสาธารณะทางวัฒนธรรม พัฒนาศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยสู่พื้นที่นานาชาติ กระจายอำนาจจัดการสู่ท้องถิ่น และส่งเสริมศิลปิน ปราชญ์และภาคประชาชน

(5) พัฒนาการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในระบบการศึกษาการสร้างกิจกรรมเสริมการเรียนรู้และจัดประกวดแข่งขัน

(6) สร้างความเป็นไทยสู่ใจประชาชน สู่อาเซียนและสังคมโลก รวมทั้งเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจจากฐานวัฒนธรรม

(7) ทำให้คนไทยมีจิตสำนึกและพฤติกรรมการนิยมไทย ภาพลักษณ์ไทยและวัฒนธรรมไทยเผยแพร่สู่สากล และรายได้ทางเศรษฐกิจจากฐานวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 30

3) (ร่าง) แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย (พ.ศ. 2560-2564) จัดทำโดยกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย

วิสัยทัศน์ : คนทุกวัยในสังคมไทยมีวัฒนธรรมการอ่านที่เข้มแข็ง

เป้าหมายของแผน : ภายใน 5 ปี คนไทยใช้เวลาในการอ่านที่มีคุณภาพมากขึ้นเฉลี่ย 90 นาที/วัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

<u>ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปลูกสร้างพฤติกรรมรักการอ่านที่เข้มแข็งให้กับคนทุกช่วงวัย</u> โดยส่งเสริมบทบาทพ่อแม่อ่านกับลูกก่อนวัยเรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กวัยเรียน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านและสืบค้นข้อมูลให้กับคนวัยเรียนและวัยทำงาน

<u>ยุทธศาสตร์ที่ 2 : อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสื่อการอ่านของประชาชนทั้งในชุมชนเมืองและภูมิภาค</u> โดยกำหนดนโยบายบังคับหรือจูงใจให้กรุงเทพมหานคร องค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดมุมหนังสือหรือห้องสมุดหนังสือดีสำหรับบริการแก่ประชาชน ส่งเสริมให้หน่วยราชการและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมหมุนเวียนหนังสือ สนับสนุนให้โรงเรียนและท้องถิ่นในพื้นที่ห่างไกลมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับชุมชน

<u>ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับคุณภาพแหล่งเรียนรู้และสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้</u> โดยพัฒนาและยกระดับบทบาทของหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดทุกประเภทให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนจัดตั้งห้องสมุดสาธารณะหรือมุมอ่านหนังสือในพื้นที่สาธารณะโดยการใช้มาตรการลดหย่อนภาษีหรือรางวัลเกียรติคุณจูงใจ ส่งเสริมให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์หนังสือดีมีคุณภาพและราคาถูกออกสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน โดยส่งเสริมให้คนมีชื่อเสียงในสังคมของวงการต่างๆ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง กำหนดให้ "การใช้เวลาอ่านหนังสือของคนไทย" เป็นตัวชี้วัด (KPI) ผลการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม รณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ทุกองค์กรในสังคม ไม่ว่าจะเป็นองค์กรรัฐ เอกชน หรือองค์กรสาธารณะอื่นเข้ามามีบทบาทสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับคนไทย

5. สรุปข้อวิเคราะห์ : ทิศทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในอนาคต

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

จากการศึกษาสถานการณ์ด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในประเทศไทยของ สบร. และผลการศึกษาของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย[4] สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT Analysis) ในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จำนวนมากกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค สามารถพัฒนาให้เป็นช่องทางหรือพื้นที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ความรู้และพัฒนาต่อยอดให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ - พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพสามารถสร้างความร่วมมือและบูรณาการกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อยกระดับการบริหารจัดการและการให้บริการให้สอดคล้องกับความความต้องการและความจำเป็นของประชาชน - บุคลากรรุ่นใหม่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และบริการต่างๆ ให้มีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง	- พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้คำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลางในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย - คอลเลกชั่นและการนำเสนอยังไม่ตอบโจทย์วัตถุประสงค์ในการสร้างแรงบันดาลใจ ให้ความรู้และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 - ขาดการนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้ยกระดับมาตรฐานการให้บริการ การบริหารจัดการ และการเผยแพร่องค์ความรู้ในวงกว้าง - ขาดการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพและหลากหลายทั้งในด้านสาระความรู้และรูปแบบการนำเสนอ - ขาดการวางแผนการดำเนินงานและแผนการลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ เทคโนโลยี เครือข่ายและบุคลากรอย่างเป็นระบบ รวมทั้งขาดการนำความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการให้บริการการเรียนรู้ - บุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเชิงรุกที่เน้นความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังขาดการสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในสายงานอาชีพนี้

[4] ข้อมูลจากรายงานผลการศึกษา เรื่อง "การจัดทำยุทธศาสตร์ของสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ปี 2561 – 2565" ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โอกาส (Opportunity)	ข้อจำกัด (Threat)
-ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของคนไทยในทุกช่วงวัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม จึงเป็นโอกาสสำหรับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการปรับบทบาทและพัฒนาการให้บริการให้เป็นสากล -เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและการนำเสนอสมัยใหม่ทำให้สามารถพัฒนาสาระความรู้และรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้และคอลเลกชั่นให้มีความน่าสนใจและสามารถเผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ -แนวโน้ม Global Knowledge Society ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในรูปแบบ Real Time แบบสื่อสารสองทาง และคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จะปรับบทบาทให้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้มากขึ้น -การปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และการแข่งขันในตลาดแรงงานต้องการกำลังแรงงานที่มีทักษะสูงขึ้น ทำให้คนไทยหันมาให้ความสนใจกับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ๆ มากขึ้น พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของคนในทุกช่วงวัย -กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทำให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบูรณาการความร่วมมือกับประเทศต่างๆทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การยกระดับการบริหารจัดการและการบริการ -พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพมีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้และวัฒนธรรมจากความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค -วิถีชีวิตความเป็นเมืองที่ผู้คนต้องการพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสันทนาการมากขึ้น ประกอบกับกระแสการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ที่มีการใช้ศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบมาช่วยพัฒนาต่อยอดให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสามารถดึงดูดคนและธุรกิจสร้างสรรค์ ทำให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้สามารถเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริม ผลักดันและเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สร้างสรรค์ได้	- ประเทศไทยยังขาดยุทธศาสตร์และกลไกที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนการยกระดับมาตรฐาน การกำกับดูแลและการบูรณาการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้มีความยากในการประสานงาน บูรณาการและพัฒนามาตรฐานการให้บริการ/บริหารจัดการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลายรูปแบบภายใต้สังกัดหลายหน่วยงานและมีการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ - การจัดสรรงบประมาณภาครัฐเพื่อสนับสนุนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นอยู่ยังไม่เพียงพอในการเตรียมความพร้อมรับภารกิจและบทบาทที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต - การเชื่อมโยงภายในภูมิภาคเป็นความท้าทายให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ต้องเร่งพัฒนาการให้บริการและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งในประเทศอื่นๆ เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการ - แหล่งสันทนาการและแหล่งบันเทิงต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ที่มีรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนเมืองถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาใช้บริการ โดยเฉพาะในกระแสวัตถุนิยมและวัฒนธรรมเมืองที่ทำให้คนรุ่นใหม่บางส่วนขาดความตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมดั้งเดิม จึงเป็นความท้าทายของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการนำเสนอบริการในรูปแบบที่มีความน่าสนใจและสอดรับกับพฤติกรรมคนรุ่นใหม่ - คนไทยไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะผ่านการใช้บริการในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเท่าที่ควร - คนไทยมีมุมมองเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในฐานะเป็นพื้นที่จัดแสดงและอนุรักษ์วัตถุสิ่งของ มากกว่ามุมมองด้านการพัฒนาต่อยอดเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

5.2 ทิศทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระยะต่อไป

พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเนื่องจากเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการเรียนรู้ที่มีบทบาทในการยกระดับพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศชั้นนำ เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ สหราชอาณาจักร พบว่า ยังคงมีประเด็นที่พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยจะต้องได้รับการดำเนินการปรับพัฒนาให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในทุกช่วงวัยและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งจัดให้มีกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2) พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ควรปรับบทบาทให้เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัย รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคธุรกิจเอกชน สื่อมวลชนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการให้บริการและการบริหารจัดการให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

1. วิสัยทัศน์

พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยเป็นพื้นที่ให้ความรู้และเติมเต็มทักษะที่สอดรับกับโลกในศตวรรษที่ 21 ปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย และเสริมสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เป้าประสงค์รวมของการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

1) เพื่อให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์การเรียนรู้และพัฒนาภูมิปัญญาแก่ประชาชน เป็นพื้นที่ในการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนและประชาชนทุกช่วงวัยมีนิสัยใฝ่รู้และชื่นชอบในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา การเรียนรู้ การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

2) เพื่อให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างเสริมประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

3) เพื่อให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นพื้นที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชาติไทย เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสำนึกรู้รักสามัคคี สร้างความภาคภูมิใจ ความปรองดอง สมานฉันท์ กลมเกลียวและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

3. Roadmap ในการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยในระยะ 20 ปี

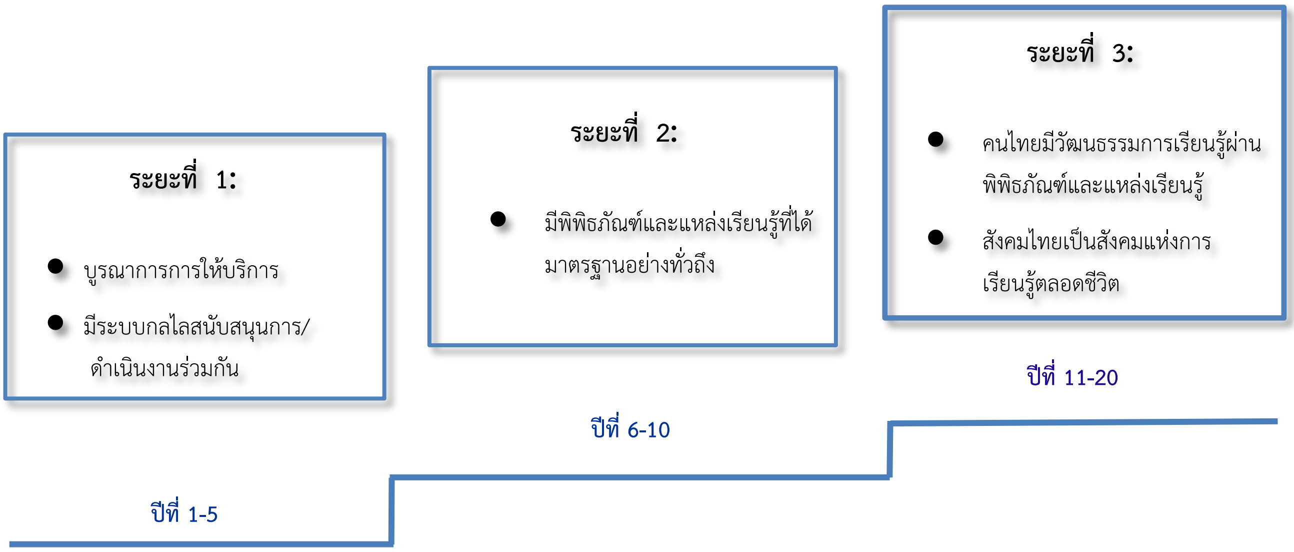

4. ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์บูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ สู่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 2

- **สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว** เพื่อขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

- **การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ** วัยเรียนมีทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดรับการทักษะในศตวรรษที่ 21 วัยรุ่นมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพที่สอดคล้องตามความต้องการของประเทศ
- **การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ** โดยมุ่งจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบตั้งแต่ระดับปฐมศึกษาจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและการใช้เทคโนโลยีและสื่อเพื่อการเรียนรู้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

เป้าหมายการพัฒนา

- คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น
- คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น
- คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

- เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น
- วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน
- การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85

ประเทศไทย 4.0

เตรียมคนไทย 4.0 เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่สังคมไทย 4.0

หลักคิด

- เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย
- เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์
- เรียนรู้เพื่อส่วนรวม
- เรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ

หลักปฏิบัติ

- เปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการเรียนรู้
- เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน
- เปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของการเรียนรู้

เป้าหมาย

ภายใน 1 ปี	ภายใน 3-5 ปี
Education for all	Good Education for all
ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเล่น	4 F Model : Fun Find Focus Fulfillment
ปลูกฝังรักการเรียนรู้	สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์บูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

การจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์ฯ

เป้าหมาย

- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- สถานศึกษาและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- มีหน่วยงาน/องค์กรในทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงาน

การพัฒนาคุณภาพพิพิธภัณฑ์ฯ

เป้าหมาย

- มีศูนย์การเรียนรู้ของประเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้
- พิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาและขยายผล
- จำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการยกระดับคุณภาพมาตรฐาน
- ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

เป้าหมาย

- คนไทยมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้กระจายไปยังทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
- จำนวนผู้ใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- จำนวนผู้ใช้บริการซ้ำเพิ่มมากขึ้น

การบริหารจัดการกระบวนการบูรณาการ

เป้าหมาย

- มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่บริการจัดการและประสานการบูรณาการ
- มีมาตรการและกลไกการดำเนินงานที่ช่วยสนับสนุน
- มีการปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรค
- มีฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
- บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

5. ยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ระยะ 20 ปี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ : พิพิธภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการเชื่อมโยงการทำงานและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพสูง

กลยุทธ์ :

1. สนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยว ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีในรูปแบบที่น่าสนใจทั้งภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ประสานความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเชื่อมโยงวิถีชีวิตในแง่มุมต่างๆร่วมกัน

4. สานพลังประชารัฐภายใต้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชนให้เข้ามามีส่วนสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

ตัวชี้วัด :

1. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

3. สถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

4. จำนวนกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชน ซึ่งมีความเหมาะสมกันของภูมิทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องที่

5. จำนวนอาสาสมัครเป็นวิทยากรของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น

6. หน่วยงาน/องค์กรในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น

แผนการดำเนินงานที่สำคัญ :

1. <u>โครงการเปิดพิพิธภัณฑ์ให้เข้าชมยามค่ำคืน (Night at the Museum) และงานเทศกาล Night Festival</u> โดยส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เปิดให้ประชาชนเข้าเยี่ยมชมในเวลากลางคืน มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ให้กลายเป็นเทศกาลเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ยามค่ำคืนประจำปีของประเทศไทยที่ต่างชาติรู้จักเป็นอย่างดี ควบคู่ไปกับการขยายพื้นที่การดำเนินงานไปยังเมืองอื่นๆ เช่น เชียงใหม่ เป็นต้น

2. <u>โครงการคาราวานพิพิธภัณฑ์ (Muse Caravan)</u> โดยบูรณาการองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย แล้วหมุนเวียนสลับเปลี่ยนไปจัดในแหล่งเรียนรู้ต่างๆในส่วนภูมิภาคตลอดทั้งปี

3. <u>โครงการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน (Learn beyond Classroom)</u> โดยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในหลากหลายสาขา เพื่อสนับสนุนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ให้ครอบคลุมเด็กและเยาวชนในทุกระดับการศึกษาและทุกพื้นที่มากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะตามความชอบและความถนัด ค้นพบตัวเองและเห็นโอกาสในการต่อยอดสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

4. <u>โครงการ ปิดเทอมนี้ สนุกคิด สนุกเรียนรู้ สู่อนาคต</u> โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆที่น่าสนใจในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในทุกพื้นที่ รวมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในวงกว้างให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆอย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาช่วงปิดเทอมให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
1. สนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยว ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีในรูปแบบที่น่าสนใจทั้งภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	1.1 จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น	จัดกิจกรรมเชิงบูรณาการภายในเครือข่ายคณะกรรมการบูรณาการ ได้แก่ * โครงการเปิดพิพิธภัณฑ์ให้เที่ยวชมยามค่ำคืน * โครงการคาราวานพิพิธภัณฑ์ * โครงการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ในวันเด็กแห่งชาติ * โครงการมหกรรมสัปดาห์พิพิธภัณฑ์ (Museum Expo) * ปิดเทอมนี้สนุกคิดสนุกเรียนรู้สู่อนาคต	* ขยายขอบเขตการดำเนินงานของโครงการระยะสั้นให้ครอบคลุมกลุ่มภูมิภาคมากขึ้น และขยายความร่วมมือไปยังพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกเครือข่ายคณะกรรมการบูรณาการฯ *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ "เส้นทางความรู้ (Knowledge Route)" ผ่านพิพิธภัณฑ์และสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณ เส้นทาง หรือภูมิภาคเดียวกัน	* ขยายขอบเขตการดำเนินงานของโครงการระยะสั้นให้ครอบคลุมกลุ่มภูมิภาคมากขึ้น และขยายความร่วมมือไปยังพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกเครือข่ายคณะกรรมการบูรณาการฯ *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ "เส้นทางความรู้ (Knowledge Route)" ผ่านพิพิธภัณฑ์และสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณ เส้นทาง หรือภูมิภาคเดียวกัน
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา	2.1 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น 2.2 สถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น	กิจกรรมสนับสนุนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (กิจกรรมนอกห้องเรียน)	* ส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาภาครัฐ * การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่าน "เนื้อหา (Content)" ที่มีเนื้อหาหรือกลุ่มวิชาเดียวกัน	* ส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ประสานความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเชื่อมโยงวิถีชีวิตในแง่มุมต่างๆร่วมกัน	3.1 จำนวนกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชน ซึ่งมีความเหมาะสมกันของภูมิทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องที่ 3.2 จำนวนอาสาสมัครเป็นวิทยากรของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น	* โครงการฝึกอบรมให้ความรู้และสนับสนุนเด็ก เยาวชน และอาสาสมัครในพื้นที่ร่วมเป็นมัคคุเทศก์นำชมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	การร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และชุมชน การพัฒนาชุมชนใน 3 ทุน เพื่อความยั่งยืน (ทุนทรัพยากร ทุนวัฒนธรรม และทุนทางปัญญา)
4. สานพลังประชารัฐ ภายใต้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และภาคธุรกิจเอกชนให้เข้ามามีส่วนสนันสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	4.1 มีหน่วยงาน/องค์กรในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น	* ประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน	* ประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน	* ประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ : ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพทั้งในมิติเชิงกายภาพ เชิงวิชาการ เชิงสันทนาการ และการให้บริการ

กลยุทธ์ :

1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้แห่งชาติที่บริหารจัดการองค์ความรู้และบริการความรู้รอบด้าน เชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของประเทศ
2. พัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่และขยายผลการดำเนินงานโดยความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
3. พัฒนาองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของคนทุกช่วงวัย
4. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ทั้งการแลกเปลี่ยนนิทรรศการ วัตถุจัดแสดง และองค์ความรู้ทางวิชาการ
5. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนารูปแบบการจัดแสดงและกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีการนำเสนอที่น่าสนใจ
6. พัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างเสริมประสบการณ์และค่านิยมที่ดีแก่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
7. ยกระดับศูนย์วิจัยเฉพาะด้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้สาธารณะ
8. ส่งเสริมให้หน่วยงานส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และชุมชน ให้มีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพและบริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
9. ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาและบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของทั้งรัฐและเอกชน
10. จัดทำมาตรฐานคุณภาพพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงยกระดับให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าชม เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป

ตัวชี้วัด :

1. จำนวนแหล่งเรียนรู้ระดับชาติและสาขาที่ให้บริการองค์ความรู้รอบด้าน
2. จำนวนเมืองเศรษฐกิจความรู้ที่ส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมขับเคลื่อน
3. จำนวนหน่วยงานภาครัฐ วิชาการ/การศึกษา และเอกชนที่มีบทบาทให้บริการในแหล่งเรียนรู้แห่งชาติหรือขับเคลื่อนเมืองเศรษฐกิจความรู้
4. จำนวนต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา
5. จำนวนต้นแบบที่ได้รับการขยายผล
6. จำนวนประชาชนที่เข้าถึงองค์ความรู้ในแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต
7. การเพิ่มขึ้นของระดับความรู้ของผู้ใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
8. สัดส่วนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร วัตถุจัดแสดง

9. จำนวนกิจกรรมความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยกับต่างประเทศ

10. การยอมรับบทบาทความเป็นผู้นำของไทยด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระดับภูมิภาค

11. สัดส่วนของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพิ่มคุณภาพการจัดแสดงและจัดเก็บข้อมูล

12. ผู้เข้าชมใช้เวลาอยู่ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้นานขึ้น

13. จำนวนและอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่เข้าชมแหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์

14. จำนวนศูนย์วิจัยที่พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้

15. จำนวนหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นที่มีบทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

16. จำนวนบริษัทเอกชนที่มีบทบาทพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

17. มูลค่าการลงทุนของภาคเอกชนในการจัดตั้ง บริหารจัดการ และพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

18. จำนวนองค์ความรู้ของภาคเอกชนที่ได้รับการเผยแพร่ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

19. จำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการยกระดับคุณภาพมาตรฐาน

20. ระดับความพึงพอใจต่อเนื้อหาและการนำเสนอในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

21. พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยได้รับรางวัลหรือติดอันดับความนิยมในระดับสากล

แผนการดำเนินงานที่สำคัญ :

1. <u>โครงการศึกษาและจัดตั้งชุมชนแหล่งเรียนรู้แห่งชาติ (National Knowledge Community)</u> เพื่อให้เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้บริการองค์ความรู้รอบด้านผ่านภาคีเครือข่ายต่างๆ ในทุกพื้นที่ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ เช่น พัฒนาระบบ One Search Platform เป็นต้น รวมทั้งมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

2. <u>โครงการรถความรู้เคลื่อนที่ (Moving Learning)</u> โดยการประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ เพื่อพัฒนารถ (รถบัส/รถบรรทุก) รวบรวมข้อมูลความรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย เช่น หนังสือ , eBook , เกม ฯลฯ เพื่อสัญจรไปให้บริการในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

3. <u>การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี</u> เพื่อนำเสนอและให้บริการในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทยกับโอกาสทางอาชีพสมัยใหม่ ฯลฯ แล้วจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการนำเสนอและให้บริการ เช่น Digital Exhibition, e Museum, Application, QR code, Website, Virtual Museum 360

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้แห่งชาติที่บริหารจัดการองค์ความรู้และบริการความรู้รอบด้าน เชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของประเทศ	1.1 มีศูนย์การเรียนรู้ของประเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ 1.2 จำนวนแหล่งเรียนรู้ระดับชาติและสาขาที่ให้บริการองค์ความรู้รอบด้าน 1.3 จำนวนเมืองเศรษฐกิจความรู้ที่ส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมขับเคลื่อน 1.4 จำนวนหน่วยงานภาครัฐ วิชาการ/การศึกษา และเอกชนที่มีบทบาทให้บริการในแหล่งเรียนรู้แห่งชาติหรือขับเคลื่อนเมืองเศรษฐกิจความรู้	* การเตรียมการจัดตั้ง ออกแบบ และสร้างการรับรู้ของแหล่งเรียนรู้แห่งชาติ (National Knowledge Community) รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่โดยรอบ * การจัดทำต้นแบบเมืองเศรษฐกิจความรู้และสนับสนุนการรวมกลุ่มของย่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ (Museum District)	* การขยายขอบเขตการให้บริการของแหล่งเรียนรู้แห่งชาติ โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ/การศึกษา และภาคเอกชนที่มีหน้าที่สร้างและเผยแพร่องค์ความรู้เฉพาะด้าน รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บริการ * การส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นและภาคประชาชนในการขับเคลื่อนเมืองเศรษฐกิจความรู้	* การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แห่งชาติให้เป็นต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในระดับภูมิภาคอาเซียน * การขยายเครือข่ายของแหล่งเรียนรู้แห่งชาติในส่วนภูมิภาคเพื่อสนับสนุนเมืองเศรษฐกิจความรู้ * การพัฒนาพื้นที่โดยรอบในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้ * การสร้างเมืองแห่งพิพิธภัณฑ์และการเรียนรู้ โดยใช้หลักคุณค่าความเป็นสากลอันโดดเด่น (Outstanding Universal Value)
2. พัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่และขยายผลการดำเนินงานโดยความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	2.1 จำนวนต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา 2.2 จำนวนต้นแบบที่ได้รับการขยายผล	* การพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ เช่น รถไฟความรู้ รถความรู้เคลื่อนที่ * การออกแบบแหล่งเรียนรู้เพื่อรองรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ตามแนวทางการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)	* การพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่น * เผยแพร่และขยายผลต้นแบบแนวทางการปรับปรุงสถานที่ตามแนวทางการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)	* การพัฒนาแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
3. พัฒนาองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของคนทุกช่วงวัย	3.1 จำนวนประชาชนที่เข้าถึงองค์ความรู้ในแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต 3.2 การเพิ่มขึ้นของระดับความรู้ของผู้ใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดรับกับแนวโน้มโลกและทิศทางนโยบายของประเทศ * การบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อศึกษาวิจัยองค์ความรู้และพัฒนาเนื้อหาสำหรับจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการวิจัยความสนใจและความต้องการการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มผู้ใช้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแต่ละช่วงวัย	* การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ (Tutorials) ที่เน้นการเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by Doing)	* การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมการจัดแสดง/นำเสนอรูปแบบใหม่ที่เป็นมิตรต่อกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ
4. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ทั้งการแลกเปลี่ยนนิทรรศการ วัตถุจัดแสดง และองค์ความรู้ทางวิชาการ	4.1 สัดส่วนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร หรือวัตถุจัดแสดง 4.2 จำนวนกิจกรรมความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยกับต่างประเทศ 4.3 การยอมรับบทบาทความเป็นผู้นำของไทยด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระดับภูมิภาค	* การหมุนเวียนนิทรรศการชั่วคราวและวัตถุจัดแสดง * การสัมมนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ * การแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ระหว่างไทยกับต่างประเทศ	* การหมุนเวียนนิทรรศการชั่วคราวและวัตถุจัดแสดงระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน * การสัมมนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ระดับภูมิภาคอาเซียน * การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้แก่ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน	* การประสานงานกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศเพื่อนำผลงานระดับโลกมาจัดแสดงในประเทศไทย * การสัมมนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ระดับนานาชาติ * การจัดตั้งเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคอาเซียน * การใช้เครือข่ายระหว่างประเทศส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงแหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
5. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนารูปแบบการจัดแสดงและกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีการนำเสนอที่น่าสนใจ	5.1 สัดส่วนของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพิ่มคุณภาพการจัดแสดงและจัดเก็บข้อมูล 5.2 ผู้เข้าชมใช้เวลาอยู่ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น	* การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อนำเสนอและให้บริการ เช่น Digital Exhibition, Virtual Library, QR code * การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Cloud Computing ในการจัดการข้อมูลและเนื้อหาของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การเชื่อมโยงเนื้อหาที่จัดแสดงในแหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์กับแหล่งข้อมูลออนไลน์เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงองค์ความรู้เชิงลึก	* การเชื่อมโยงเนื้อหาที่จัดแสดงกับเครื่องมือแปลภาษาออนไลน์ ทำให้ผู้ใช้บริการทุกชาติเข้าถึงความรู้เป็นภาษาของตนได้	* การใช้ประโยชน์จากเกม/เกมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
6. พัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างเสริมประสบการณ์และค่านิยมที่ดีแก่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ	6.1 จำนวนและอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่เข้าชมแหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์	* การเสริมสร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงแหล่งเรียนรู้ * การจัดทำดัชนีชี้วัดและประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การคัดเลือกต้นแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเสริมสร้างประสบการณ์และค่านิยมที่ดี	* การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวด้วยการเชื่อมโยงและให้คำปรึกษาระหว่างแม่ข่าย-ลูกข่าย
7. ยกระดับศูนย์วิจัยเฉพาะด้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้สาธารณะ	7.1 จำนวนศูนย์วิจัยที่พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้	* การพัฒนาพื้นที่ศูนย์วิจัยทางการเกษตรให้เป็นแหล่งเรียนรู้	* การพัฒนาพื้นที่ศูนย์วิจัยอื่นๆ เป็นแหล่งเรียนรู้	* การเปิดพื้นที่วิจัยและพัฒนา เช่น สตูดิโอ ห้องทดสอบ/ทดลอง สำหรับนักวิจัย/ผู้ต้องการค้นคว้าองค์ความรู้เชิงลึก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
8. ส่งเสริมให้หน่วยงานส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และชุมชน ให้มีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพและบริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	8.1 จำนวนหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่นที่มีบทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	* การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	* การสร้างเครือข่ายไตรภาคีทางด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอชน เพื่อทำหน้าที่ในการนำเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยว	* การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายไตรภาคีทางด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่ในการนำเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยว
9. ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาและบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของทั้งรัฐและเอกชน	9.1จำนวนบริษัทเอกชนที่มีบทบาทพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 9.2 มูลค่าการลงทุนของภาคเอกชนในการจัดตั้ง บริหารจัดการ และพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 9.3 จำนวนองค์ความรู้ของภาคเอกชนที่ได้รับการเผยแพร่ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การพิจารณามาตรการสิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจแก่บริษัทเอกชนที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ * การส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้และผลงานวิจัยของภาคเอกชนในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของทั้งรัฐและเอกชน	* การส่งเสริมการลงทุนและสนับสนุนการจัดให้มีแหล่งเงินทุนในรูปแบบประชารัฐเพื่อนำมาพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การสนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (Freelance) มีบทบาทสร้างความรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การส่งเสริมบทบาทบรรษัทข้ามชาติในการถ่ายทอดนวัตกรรมรูปแบบใหม่ที่สะท้อนพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
10. จัดทำมาตรฐานคุณภาพพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงยกระดับให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าชม เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป	10.1 จำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการยกระดับคุณภาพมาตรฐาน 10.2 ระดับความพึงพอใจต่อเนื้อหาและการนำเสนอในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 10.3 พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยได้รับรางวัลหรือติดอันดับความนิยมในระดับสากล	* การจัดทำคู่มือกำหนดมาตรฐานคุณภาพพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในองค์กรด้านการตรวจสอบ/รับรองมาตรฐาน * การจัดประกวดและมอบรางวัลพิพิธภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด และบุคลากรดีเด่น * การติดตามประเมินผลสัมฤทธิของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระยะสั้น เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป	* การปรับปรุงมาตรฐานของไทยให้ทัดเทียมสากล และจัดตั้งหน่วยงานออกใบรับรองพิพิธภัณฑ์เอกชนและท้องถิ่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย * การติดตามประเมินผลสัมฤทธิของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระยะกลาง เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป	* การพัฒนามาตรฐานคุณภาพพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้สู่รางวัลระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ : คนไทยทุกช่วงวัยเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้และมีพฤติกรรมนิสัยใฝ่เรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กลยุทธ์ :

1. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และเสริมแรงจูงใจด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของคนไทยทุกช่วงวัย
2. ปลูกฝังให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านกิจกรรมทางการตลาด มาตรการจูงใจ และสิ่งอำนวยความสะดวก
3. เสริมสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

ตัวชี้วัด :

1. ปริมาณและคุณภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
2. จำนวนผู้เข้าใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
3. จำนวนผู้ใช้บริการซ้ำ
4. จำนวนผู้ใช้บริการ Muse Pass
5. ข้อร้องเรียนของผู้รับบริการลดน้อยลง
6. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น

แผนการดำเนินงานที่สำคัญ :

1. การเผยแพร่ข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ผ่านเว็ปไซต์ www.museumthailand.com และ Application : Museum Thailand ซึ่งเป็นศูนย์กลางข้อมูลองค์ความรู้ การให้บริการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มช่องทางให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศ
2. โครงการเสริมสร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงแหล่งเรียนรู้ (Muse Pass) เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างแรงจูงใจในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ต่างๆและพันธมิตรทางธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน Muse Pass (บัตรเดียวเที่ยวได้หลายพิพิธภัณฑ์) รวมทั้งร่วมจัดกิจกรรมสนับสนุนในรูปแบบอื่นๆ เช่น คูปองส่วนลดร้านอาหาร/ร้านค้า ของที่ระลึก การทำการตลาด ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
1. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และเสริมแรงจูงใจด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของคนไทยทุกช่วงวัย	1.1 ปริมาณและคุณภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 1.2 จำนวนผู้เข้าใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* ประสานความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมผ่านช่องทางที่หลากหลายของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เครือข่าย * ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ด้วยช่องทางประชาสัมพันธ์กลางที่จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการ MuseumThailand	* พัฒนาโครงการ MuseumThailand เพื่อบูรณาการการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแพล่งเรียนรู้ให้หลากหลายครอบคลุมมากขึ้น	*โครงการลดต้นทุนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ด้วยการถ่ายทอดทักษะและกระบวนการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตจากพ่อแม่สู่ลูกหลาน (คืนสู่เย้าครอบครัวใฝ่รู้) * พัฒนาโครงการ MuseumThailand เพื่อบูรณาการการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแพล่งเรียนรู้ให้หลากหลายครอบคลุมมากขึ้น
2. ปลูกฝังให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านกิจกรรมทางการตลาด มาตรการจูงใจ และสิ่งอำนวยความสะดวก	2.1 จำนวนผู้เข้าใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ 2.2 จำนวนผู้ใช้บริการซ้ำ 2.3 จำนวนผู้ใช้บริการ Muse Pass	* โครงการ Muse Pass บัตรเดียวเที่ยวได้ทุกพิพิธภัณฑ์ * โครงการแฟนพันธุ์แท้พิพิธภัณฑ์ (Museum Passport) * โครงการยุวทูตพิพิธภัณฑ์ * จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ (Route) * ส่งเสริมการให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย เช่น Co-working Space, Self-publishing Platforms, Maker Labs, Shop	* ขยายจำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในเครือข่าย Muse Pass * โครงการแฟนพันธุ์แท้พิธภัณฑ์ (Museum Passport) * โครงการยุวทูตพิพิธภัณฑ์ * ขยายเส้นทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ให้ทั่วถึง * ส่งเสริมการให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย เช่น Co-working Space, Self-publishing Platforms, Maker Labs, Shop	* ขยายจำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในเครือข่าย Muse Pass * โครงการแฟนพันธ์แท้พิธภัณฑ์ (Museum Passport) * โครงการยุวทูตพิพิธภัณฑ์ * ส่งเสริมการให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย เช่น Co-working Space, Self-publishing Platforms, Maker Labs, Shop

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
3. เสริมสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อการเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	3.1 ข้อร้องเรียนของผู้รับบริการลดน้อยลง 3.2 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้มากขึ้น	* โครงการให้ความรู้เรื่องทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับผู้ใช้บริการ	* โครงการให้ความรู้เรื่องทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับผู้ใช้บริการ	* โครงการให้ความรู้เรื่องทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับผู้ใช้บริการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการกระบวนการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ : พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของไทยได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ สามารถเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์และการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ :

1. สร้างกลไกในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
2. ปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเชื่อมโยงกัน
4. พัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมและสมรรถนะในการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัด :

1. มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่บริหารจัดการและประสานการบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ
2. มีข้อเสนอแนะทางนโยบายที่นำไปสู่ผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
3. มีมาตรการและกลไกการดำเนินงานที่ช่วยสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. มีการปรับปรุงกฎระเบียบ/ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานและให้บริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. มีฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. คุณภาพและความครอบคลุมของฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จำแนกประเภทพร้อมทั้งความสอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้บริการเป้าหมาย
7. มีการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมและสมรรถนะในการบริหารจัดการและการให้บริการ

แผนการดำเนินงานที่สำคัญ :

1. <u>การศึกษารูปแบบการกำหนดหน่วยงานกลางที่เหมาะสม</u> ทั้งในด้านโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กลไกและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อเป็นหน่วยงานวางแผน ประสาน และขับเคลื่อนการดำเนินงานบูรณการการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของประเทศ
2. <u>การพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้</u>ในระดับประเทศ ภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมผู้ใช้บริการเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งสามารถนำข้อมูลไปใช้เผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและผู้ที่สนใจในวงกว้าง
3. <u>การพัฒนาบุคลากรของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้</u>ในเชิงบูรณาการอย่างต่อเนื่องและป็นระบบ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การให้บริการแก่ผู้เยี่ยมชมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการกระบวนการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
1. สร้างกลไกในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	1.1 มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่บริหารจัดการและประสานการบูรณาการระหว่างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ 1.2 มีข้อเสนอแนะทางนโยบายที่นำไปสู่ผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 1.3 มีมาตรการและกลไกการดำเนินงานที่ช่วยสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	* การศึกษารูปแบบการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่เหมาะสม * การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ * การสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือภายในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ใกล้เคียง * การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง * การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ในช่วง 5 ปีแรก	* หน่วยงานกลางขับเคลื่อนการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายความร่วมมือไปสู่ชุมชนท้องถิ่น * ขยายเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้กับพิพิธภัณฑ์ในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะกับสภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ * ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง * การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ในช่วง 10 ปี	* หน่วยงานกลางขับเคลื่อนการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายความร่วมมือไปสู่ชุมชนท้องถิ่น * เสริมสร้างความเข้มแข็งให้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ในระยะยาว * ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง * การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เมื่อสิ้นสุดแผน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการกระบวนการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
2. ปรับปรุงระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา	2.1 มีการปรับปรุงกฎระเบียบ/ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานและให้บริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	* ตรวจสอบ รวบรวม และจัดกลุ่มกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานและการให้บริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อกำหนดกรอบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง - ปรับปรุงช่วงเวลาในการให้บริการที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้บริการเป้าหมาย - ปรับปรุงข้อบังคับการใช้ทรัพยากรร่วมกันเชิงพื้นที่ - ปรับปรุงระเบียบการจัดเก็บค่าบริการให้มีความยืดหยุ่นและถูกต้อง	* ตรวจสอบ รวบรวม และจัดกลุ่มกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานและการให้บริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อกำหนดกรอบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	* ตรวจสอบ รวบรวม และจัดกลุ่มกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานและการให้บริการของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อกำหนดกรอบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเชื่อมโยงกัน	3.1 มีฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3.2 คุณภาพและความครอบคลุมของฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่จำแนกประเภทพร้อมทั้งความสอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้บริการเป้าหมาย	*. การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน * การจัดเก็บข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมผู้ใช้บริการในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การจัดการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ในพื้นที่ชุมชนและท้องถิ่น * เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน	*. ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นปัจจุบัน * การจัดเก็บข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมผู้ใช้บริการในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การจัดการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ในพื้นที่ชุมชนและท้องถิ่น * เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน	*. ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นปัจจุบัน * การจัดเก็บข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมผู้ใช้บริการในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การจัดการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ในพื้นที่ชุมชนและท้องถิ่น * เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการกระบวนการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	**ตัวชี้วัด**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะสั้น**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะกลาง**	**แผนการดำเนินงานสำคัญระยะยาว**
4. พัฒนาบุคลากรของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในเชิงบูรณาการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การให้บริการแก่ผู้เยี่ยมชม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	4.1 มีการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมและสมรรถนะในการบริหารจัดการและการให้บริการ	* การพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้นำ ผู้ประกอบการ และชุมชน ที่ให้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน * โครงการฝึกอบรมการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ (Sevice Design) ของบุคลากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการอบรมแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) * การพัฒนาบุคลากรด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่ - การอบรมพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ - การอบรมพัฒนามาตรฐานและทักษะวิชาชีพด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * การอบรมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้นำ ผู้ประกอบการ และชุมชน ที่ให้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน * โครงการฝึกอบรมการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ (Sevice Design) ของบุคลากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการอบรมแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) * การพัฒนาบุคลากรด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ ร่วมกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศ * การอบรมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้	* การพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้นำ ผู้ประกอบการ และชุมชน ที่ให้บริการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน * โครงการฝึกอบรมการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ (Sevice Design) ของบุคลากรพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ * โครงการอบรมแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) * การพัฒนาบุคลากรด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ ร่วมกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศ * การอบรมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

บทที่ 4

แนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์บูรณาการฯ สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปีสู่การปฏิบัติเป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการประสานการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ภายใต้คณะกรรมการบูรณาการฯ รวมทั้งกับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนร่วมสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นไปตามกรอบแนวทางการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล การปฏิรูปการศึกษาและสังคม และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลไกในการขับเคลื่อน

1) <u>ระดับนโยบาย</u> ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 312/2558 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการ (1) ประสานงานบูรณาการแนวทางการดำเนินการและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศด้วยพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีเอกภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด 2) จัดให้มีระบบเครือข่ายและข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง รวมทั้ง 3) ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้มีคุณภาพและคุณค่าเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านรูปแบบการให้บริการและสาระความรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทเศรษฐกิจ สังคม และสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเมื่อมีประเด็นการพิจารณาที่สำคัญในเชิงนโยบายจะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

2) <u>ระดับปฏิบัติ</u> ขับเคลื่อนโดยคณะทำงานงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ภายใต้คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และมีผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีอำนาจหน้าที่ในการ (1) จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (2) บูรณาการฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมในการเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการอื่นๆ (3) ประสานการทำงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด (4) สร้างระบบเครือข่ายการดำเนินงานอย่างบูรณาการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (5) ประสานความร่วมมือกับส่วนงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ และ (6) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทราบเป็นระยะ

ทั้งนี้ ในการดำเนินโครงการบูรณาการจะมีการกำหนดหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพบูรณาการในแต่ละแผนงาน/โครงการ รวมทั้งกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจนและเกิดผลเป็นรูปธรรม

โครงสร้างการบริหารงาน

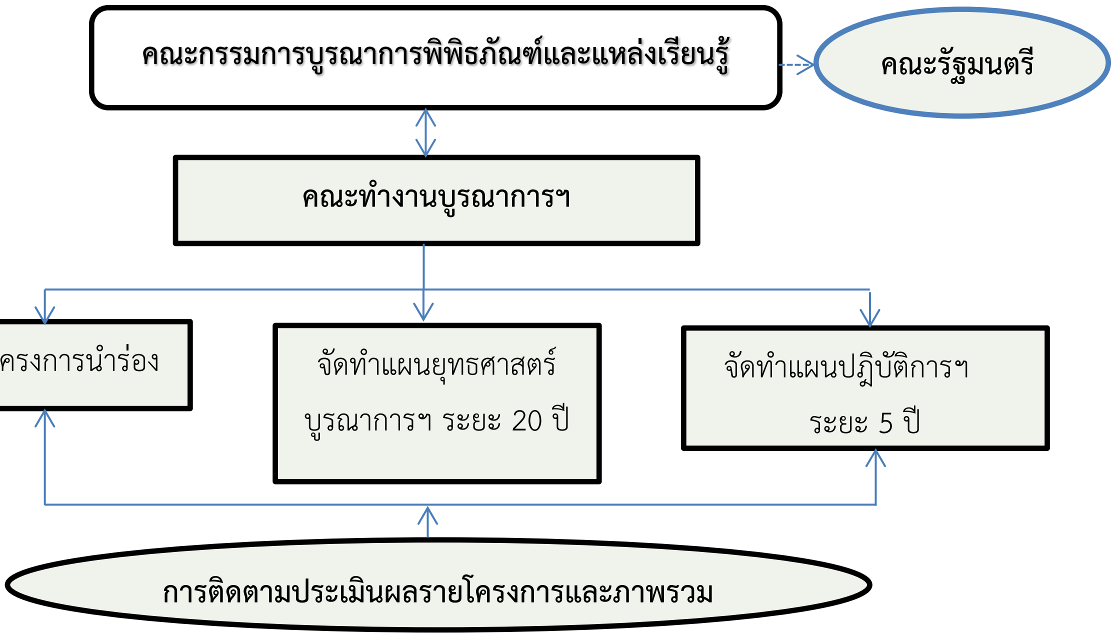

2. การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ผู้จัดทำชั้นนี้จะใช้เป็นกรอบแนวทางในการบูรณาการงานด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาที่อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้รับการแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยกรอบแนวทางจะมีรายละเอียดครอบคลุมแผนงาน โครงการ กิจกรรม เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยให้มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณะ

เพื่อให้หน่วยงานระดับนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภารกิจ (stakeholder) รวมทั้งประชาชน เข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพคนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจในภาพรวมของคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ และโครงการ/กิจกรรมบูรณาการใหม่ๆ ที่ดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ฯลฯ รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดงานแถลงข่าว การจัดนิทรรศการและกิจกรรมสาธิต การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างการรับรู้โครงการ ณ ทำเนียบรัฐบาล การจัดทำบทความ/สกู๊ป/ข่าวเผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์ การให้สัมภาษณ์รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ การบริหาร fanpage ของงานบูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

4. การติดตามประเมินผล ประกอบด้วย

1) <u>คณะทำงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ทำหน้าที่กำหนดกรอบในการติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ต่อคณะกรรมการฯ</u> โดยกำหนดกรอบและกระบวนวิธีการกำกับ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดของแผนยุทธศาสตร์ฯ

รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ต่อคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เป็นระยะ เพื่อรับทราบผลความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการ หากพบปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน หรือมีสภาวการณ์ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจะได้สามารถให้คำปรึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที และเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณให้จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์ฯ พร้อมปัญหาอุปสรรค เสนอต่อคณะกรรมการฯ เป็นประจำทุกปี

2) การสรรหาที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทำหน้าที่ประเมินภายนอก เพื่อวิเคราะห์ประมวลผลความสำเร็จของการดำเนินงานว่าสามารถตอบสนองตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนยุทธศาสตร์ โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานทั้งด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ได้รับบริการและสังคมโดยรวม รวมทั้งวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการและกิจกรรมว่ามีการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการบูรณาการหรือไม่ ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงการในระยะต่อไปให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาคผนวก

- คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 312/2558 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้
- คำสั่งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ที่ 1/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๑๒/ ๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

....

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานการส่งเสริมการเรียนรู้และบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และต่อมาได้มีพระบรมราชโองการประกาศให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๘ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงให้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง)	ประธานกรรมการ
๑.๒	ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจโท วรศักดิ์ นพสิทธิพร)	รองประธานกรรมการ
๑.๓	ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
๑.๔	ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
๑.๕	ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๑.๖	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๗	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๘	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
๑.๙	ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการ
๑.๑๐	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
๑.๑๑	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
๑.๑๒	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๓	อธิบดีกรมศิลปากร	กรรมการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ	กรรมการ
๑.๑๕	ผู้อำนวยการองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	กรรมการ
๑.๑๖	ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	กรรมการ

/๑.๑๗ ....

๑.๑๗ ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ กรรมการ
๑.๑๘ ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรรมการ
๑.๑๙ ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา กรรมการ
๑.๒๐ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ กรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ประสานงานการบูรณาการแนวทางการดำเนินการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศด้วยพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีเอกภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๒.๒ จัดให้มีระบบเครือข่ายและข้อมูลสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง

๒.๓ ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้มีคุณภาพและคุณค่าเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านรูปแบบการให้บริการและสาระความรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทเศรษฐกิจ สังคม และสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ให้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและคณะทำงานที่ตั้งขึ้นตามคำสั่งนี้ สำหรับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่ตั้งขึ้นตามคำสั่งนี้ ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) โดยให้เป็นไปตามระเบียบของสำนักงานฯ กำหนด

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งคณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

ที่ ๑ /๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

....

ตามที่ คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ให้แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานการบูรณาการแนวทางการดำเนินการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศด้วยพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด นั้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒.๔ ของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ จึงแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้	หัวหน้าคณะทำงาน
๑.๒	ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	คณะทำงาน
๑.๓	ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	คณะทำงาน
๑.๔	ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	คณะทำงาน
๑.๕	ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑.๖	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	คณะทำงาน
๑.๗	ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	คณะทำงาน
๑.๘	ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๑.๙	ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	คณะทำงาน
๑.๑๐	ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน
๑.๑๑	ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑.๑๒	ผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
๑.๑๓	ผู้แทนกรมศิลปากร	คณะทำงาน
๑.๑๔	ผู้แทนสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๑๕	ผู้แทนองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๑๖	ผู้แทนองค์การสวนพฤกษศาสตร์	คณะทำงาน
๑.๑๗	ผู้แทนองค์การสวนสัตว์	คณะทำงาน
๑.๑๘	ผู้แทนสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๑๙	ผู้แทนศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา	คณะทำงาน
๑.๒๐	ผู้อำนวยการสำนักโครงการและจัดการความรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้	คณะทำงานและเลขานุการ

/ ๒. อำนาจ...

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๒.๒ บูรณาการฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมในการเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการอื่น ๆ

๒.๓ ประสานการทำงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

๒.๔ สร้างระบบเครือข่ายการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๕ ประสานความร่วมมือกับส่วนงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

๒.๖ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทราบเป็นระยะ

๒.๗ ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบูรณาการฯ มอบหมาย

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

พลอากาศเอก

(ประจิน จั่นตอง)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการบูรณาการด้านพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้